

dagelijks bestuur
stadsdeel centrum
8 januari 2008
07/7446

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Centrum

Sector PWE
Afdeling SEO

NOTA
GEZONDHEIDSBELEID
STADSDEEL CENTRUM

Inhoud

1 Inleiding	3
2 Wettelijke kaders	3
2.1 WCPV	3
2.2 WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning)	4
2.3 Combinatie	4
3 Gezondheidsonderzoek Centrum	4
3.1 programakkoord 2006-2010	4
3.2 Het onderzoek	5
3.3 Bevindingen onderzoek O&S	5
3.4 Aanbevelingen diepteonderzoek O&S	6
4 Conclusies en aanbevelingen	6

1 Inleiding

Stadsdeel Centrum heeft o.a. tot taak de regie te voeren over de gezondheid van haar inwoners. Om deze taak goed te kunnen vervullen heeft onderzoek plaatsgevonden op het gebied van gezondheid onder de bewoners van ons stadsdeel, uitgevoerd door de Dienst Onderzoek en Statistiek (O&S, 2005-2007).

Deze nota gezondheidsbeleid is de uitwerking van de bevindingen in dit onderzoek en legt de kaders vast voor beleid op dit gebied voor deze bestuurperiode.

In hoofdstuk 2 worden de wettelijke kaders geschetst; in hoofdstuk 3 is de aanleiding genoemd om dit onderzoek te laten uitvoeren, en worden de bevindingen samengevat. Tot slot worden de conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

2 Wettelijke kaders

2.1 WCPV

Sinds 1 januari 2003 is de (gewijzigde) Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) van kracht. Dit houdt o.a. in dat gemeenten verplicht zijn via een nota gezondheidsbeleid uit te voeren. In Amsterdam is daartoe de nota 'Gezond leven in Gezond Amsterdam, 2004-2007' eind 2003 vastgesteld; in deze nota is o.a. vastgelegd dat stadsdelen een toenemende verantwoordelijkheid hebben op het gebied van zorg: uitvoering geven aan de prioriteiten uit het bestuursakkoord (loketten zorg, wonen en welzijn; OuderKindCentra), preventie, jeugdgezondheidszorg, ouderenbeleid en sportstimulering.

Op dit moment wordt de nota 2008-2011 opgesteld, mede op basis van de landelijke speerpunten. Preventie is de leidraad; voorgesteld wordt aan de volgende thema's extra aandacht te geven:

- gezondheid zwangeren en baby's;
- psychosociale gezondheid, zoals depressie;
- leefstijl gerelateerde gezondheidsproblemen, zoals voeding, lichaamsbeweging, alcohol en drugs;
- overgewicht en diabetes (suikerziekte).

Als deze stedelijke nota vastgesteld is, wordt duidelijk welke taken door de stadsdelen zullen worden uitgevoerd.

2.2 WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning)

De WMO is per 1 januari 2006 van kracht geworden; deze wet regelt de verantwoordelijkheid van de gemeenten op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en is in de plaats gekomen van de Welzijnswet, de Wet Voorzieningen Gehandicapten (WVG) en voor een gedeelte de AWBZ; u bent hierover geïnformeerd. Met de invoering van de WMO moeten gemeenten een vierjarige nota opstellen met beschrijving van de in de wet genoemde prestatievelden; deze zijn door Amsterdam ondergebracht in vier domeinen:

- opvang en onderdak;
- gezondheid;
- zelfstandig wonen en mobiliteit;
- sociale en maatschappelijke participatie.

2.3 Combinatie

De VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) adviseert in een handreiking 'lokaal gezondheidsbeleid en WMO in samenhang' (mei 2007) om daar waar overlap in onderwerpen zit, deze te combineren.

Deze nota 'gezondheidsbeleid Centrum' is daarom niet alleen een opzichzelfstaande nota als uitwerking van de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid op het gebied van (gezondheids-)zorg, maar is eveneens onderdeel van de stadsdeelnota WMO, op het domein 'gezondheid'.

3 Gezondheidsonderzoek Centrum

3.1 programakkoord 2006-2010

In het programakkoord wordt onder het hoofdstuk 'ambitie' het volgende gezegd: 'niemand staat aan de kant. Mensen krijgen steun zolang ze dat nodig hebben'. Onder het hoofdstuk Welzijn en Zorg: 'deelname aan de samenleving wordt vaak belemmerd door o.a. functiebeperking, door gebrek aan voorzieningen of gebrek aan passend aanbod'. En: 'het programma Welzijn accentueert de actieve betrokkenheid, en de verantwoordelijkheid van bewoners, vergroot de mogelijkheden van mensen om zorg te dragen voor het eigen welzijn en voor het welzijn van elkaar. Het programma legt ook accenten op plekken waar deze de WMO-taken aanvullen en versterken'.

3.2 Het onderzoek

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum heeft in mei 2005 (besluit nr. 05/4216) besloten een bevolkingsonderzoek te laten doen op het gebied van gezondheid, waarbij antwoord zou moeten komen op de volgende vragen:

- welke groepen burgers ervaren gezondheidsproblemen;
- hoe is de spreiding van deze groep(en) over het stadsdeel;
- om welke problemen gaat het;
- welke ondersteuning is daarvoor nodig en met welk doel;
- wat zijn hiaten in de kennis over het aanbod;
- wat zijn hiaten in het aanbod.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan een gericht preventief gezondheidsbeleid worden vastgesteld, zo is toen besloten.

Het onderzoek is uitgevoerd door het Bureau Onderzoek en Statistiek en is beschikbaar gekomen in augustus 2007; zie bijlage 1.

Het onderzoek bestaat uit twee gedeelten:

- deel 1 is een inventarisatie van alle gegevens die beschikbaar zijn op het gebied van demografie en gezondheid, zoals 'de staat van de stad', trendrapport Centrum 2004¹, Amsterdamse gezondheidszorgmonitor 2004 en de monitor jeugdgezondheidszorg 2005 van de GGD Amsterdam, luchtkwaliteit in Amsterdam (centrum) 2007²;
- deel 2 (vanaf hoofdstuk 7) bestaat uit diepte-interviews met personen die werkzaam zijn met jeugd en hun ouders op het gebied van welzijn en gezondheidszorg.

Omdat stadsdeel Centrum een beperkt budget heeft ten behoeve van preventief gezondheidsbeleid, is de nadruk in dit onderzoek gelegd op jeugd en hun ouders. Groepen die niet (direct) behoren tot de verantwoordelijkheid van het stadsdeel in dit opzicht, zoals prostituees en drugsverslaafden, zijn niet meegenomen in dit onderzoek.

3.3 Bevindingen onderzoek O&S

In stadsdeel Centrum scoren de volgende onderwerpen gemiddeld **beter** ten opzicht van heel Amsterdam:

- ervaren gezondheid;
- vóórkomen van langdurige ziekten of handicaps;
- vóórkomen van tienermoeders;
- leefsituatie-index (belangrijke maat voor het niveau van welzijn);
- minimahuishoudens en minimajongeren;
- opleidingsniveau;
- cliënten WVG (Wet Voorziening Gehandicapten);
- opvoedingsproblematiek;
- spraak- taalproblemen bij kinderen;

¹ Het trendrapport 2007 is uitgekomen nadat het gezondheidsonderzoek van O&S is gehouden

² www.gezondelucht.Amsterdam.nl

- (aangeboren) afwijkingen bij kinderen;
- eet/voedingsproblemen;
- overgewicht van jeugdigen;
- sportbeoefening.

De volgende onderwerpen scoren gemiddeld **minder goed** ten opzichte van heel Amsterdam:

- levensverwachting; deze ligt een aantal jaren lager dan het Amsterdamse en Nederlandse gemiddelde, vooral bij de vrouwen. Er is op dit moment alleen een algemene verklaring voor: stedelingen hebben gemiddeld een minder gezonde leefstijl en hebben grotere kans op minder goede luchtkwaliteit. Verder zijn er in ons stadsdeel relatief veel verzorgings- en verpleeghuisbedden;
- vaccinatiegraad 0-4 jarigen;
- leerproblemen³;
- (vermoeden van) kindermishandeling⁴.

3.4 Aanbevelingen diepteonderzoek O&S

- opvoedcursussen specifiek voor hoogopgeleide ouders;
- voorlichting aan allochtone moeders, over gezondheid, bewegen en voeding;
- sportieve activiteiten t.b.v. allochtone moeders, zoals fietsles;
- sportactiviteiten voor tieners in het kader van overgewicht;
- aanbevelingen tiener-, meiden- en jongerenwerk⁵.

4 Conclusies en aanbevelingen

Antwoord op de oorspronkelijk gestelde vragen: 'welke problemen komen voor bij welke groepen burgers' is door middel van dit onderzoek niet specifiek te geven. Op enkele deelproblemen na zijn er geen echte problemen op gezondheidsgebied bij (groepen) burgers in de binnenstad. Bekendheid met voorzieningen zijn geregistreerd in de Welzijnsmonitor 2007.

Geconcludeerd wordt wel dat er een aantal inspanningen verricht dienen te worden op het gebied van preventie in een vroeg stadium en op het gebied van beweging en sport. In deze nota worden de aanbevelingen uit het diepteonderzoek van O&S overgenomen.

³ Dit onderwerp komt terug in de nota 'zorg in en om de basisschool'; planning: 1^e kwartaal 2008

⁴ Dit jaar zijn verpleegkundigen van de consultatiebureaus geschoold in het hanteren van het protocol tegen kindermishandeling, landelijk ontwikkeld. Ook stichting IJsterk heeft zich verbonden hieraan, m.n. in de peuterspeelzalen. Resultaten worden pas in de loop van 2008 verwacht.

⁵ Deze aanbevelingen zijn meegenomen in het nieuwe budgetsubsidiecontract met de welzijnsstichting voor 2008.

Landelijk, maar zeker ook in Amsterdam, is geconstateerd dat het aantal kinderen met overgewicht toeneemt. En hoewel dit in de binnenstad gemiddeld minder voorkomt dan in de rest van Amsterdam is de aandacht ervoor en de zorg erover groot. Onlangs zijn bij de drie basisscholen in centrum-oost metingen verricht in het kader van de BOS-impuls (Buurt Onderwijs Sport). Geconstateerd werd dat er 84 kinderen (17,6%) met overgewicht en 8 kinderen (1,7%) met obesitas zijn; beide percentages komen overeen met het landelijk gemiddelde. Op dit gebied is voorlichting en aanbod op sportgebied noodzakelijk.

Uit het bovenstaande volgen de volgende aanbevelingen:

1. preventie in het vroegste stadium. Uitwerking daarvan ligt in de richting van:
 - extra voorlichting aan wens- en aanstaande ouders door verloskundigen;
 - extra voorlichting over vaccinaties aan hoogopgeleide ouders;
 - leefstijlvoorlichting aan allochtone ouders;
2. sportactiviteiten voor jeugdigen:
 - sportaanbod moet extra worden ontwikkeld voor de jeugd in het kader van terugdringen van overgewicht en obesitas.
3. bewegingsactiviteiten voor allochtone moeders:
 - voor allochtone moeders dient een sportaanbod te komen, in overleg met de doelgroep en passend bij hun culturele achtergrond en schooltijden van hun kinderen. Inmiddels is een fietscursus aangeboden aan een groep van 20 deelnemers in Centrum-Oost.

Op basis van de aanbevelingen in deze nota zullen partijen worden uitgenodigd vorm te geven aan het gezondheidsbeleid van stadsdeel Centrum. Financiering zal totstandkomen in de vorm van een jaarlijks verdelvoorstel dat bestuurlijk dient te worden geaccordeerd.